

TOIMINTAKERTOMUS 2008

Vuosi 2008 oli Suomen tiedekustantajien liiton viidestoista toimintavuosi. Liitto toimi strategiansa mukaisesti tieteellistä julkaisutoimintaa harjoittavien yhteisöjen keskusjärjestönä, valvoi jäsentensä yhteisiä etuja ja oikeuksia, pyrki lujittamaan tieteellisten julkaisujen asemaa, edistämään liiton jäsenten välistä yhteistyötä ja tukemaan kansainvälistä kanssakäymistä. Erityisesti liiton tehtävänä on huolehtia jäsentensä eduista tekijänoikeuskysymyksissä ja tarjota jäsenille tietoa, virikkeitä ja neuvontaa muista tiedekustantamiseen liittyvistä asioista.

Liitto on tekijöiden ja kustantajien yhteisen tekijänoikeusjärjestön Kopiosto ry:n jäsen.

Jäsenistö

Liiton jäseneksi voi sääntöjen mukaan liittyä jokainen Suomessa tieteellistä julkaisutoimintaa harjoittava oikeuskelpoinen yhteisö tai rekisteröity säätiö, jonka liiton hallitus hyväksyy jäseneksi.

Vuoden 2008 aikana hyväksyttiin kolme uutta jäsentä, Gaudeamus Helsinki University Press, Porthan-Seura ja Suomen Sieniseura. Liiton jäsenmäärä 31.12.2008 oli 87.

Jäseniä olivat:

Dendrologian Seura - Dendrologiska Sällskapet	Suomen eläin- ja kasvitieteen julkaisutoimikunta
Diakonian tutkimuksen seura	Suomen Estetiikan Seura
Edistyksellinen tiedeliitto	Suomen Filosofinen Yhdistys
Ekonomiska Samfundet i Finland	Suomen Geologinen Seura
Ethnos	Suomen Hammaslääkäriliitto
Gaudeamus Helsinki University Press	Suomen Hammaslääkäriseura Apollonia
Historian Ystävien Liitto	Suomen Historiallinen Seura
Historiska föreningen	Suomen Itämainen Seura
Informaatiotutkimuksen yhdistys	Suomen Kasvatustieteellinen Seura
Ius Gentium	Suomen keskiajan arkeologian seura
Kansainvälisen soveltavan estetiikan instituutin kannatusyhdistys	Suomen Kielen Seura
Kasvinsuojeluseura	Suomen kielitieteellinen yhdistys
Kirjallisuudentutkijain seura	Suomen kirkkohistoriallinen seura
Klassillis-filologinen yhdistys	Suomen Kouluhistoriallinen Seura
Kotikielen Seura	Suomen Lääketieteen Historian Seura
Kotimaisten kielten tutkimuskeskus	Suomen Maantieteellinen Seura
Kustannus Oy Duodecim	Suomen Merihistoriallinen Yhdistys
Lapland University Press/ Lapin yliopistokustannus,	Suomen Psykologian Seura
Liikuntatieteellinen seura	Suomen Sannaseura
Luonnonfilosofian seura	Suomen Sukututkimusseura
Metsäntutkimuslaitos	Suomen Tieteellinen Kirjastoseura
Nuorisotutkimusseura	Suomen tieteen- ja teknologian tutkimuksen seura
Porthan-Seura	Suomen Tribologiayhdistys
Puheen ja kielen tutkimuksen yhdistys	Suomen urheiluhistoriallinen seura
SFS Fysiikan Kustannus	Suomen Ympäristöoikeustieteen Seura
Skepsis	Svenska litteratursällskapet i Finland
Societas pro Fauna et Flora Fennica	Säteilyturvakeskus
Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus STAKES	Taidehistorian Seura
Sosiaalipoliittinen yhdistys	Taideteollinen korkeakoulu
Suomalainen Lakimiesyhdistys	Tampereen teknillinen yliopisto
Suomalainen Lääkäriseura Duodecim	Tampere University Press
Suomalainen Teologinen Kirjallisuusseura	Teatterikorkeakoulu
Suomalais-Ugrilainen Seura	Tekniikan Historian Seura THS
Suomalaisen Kirjallisuuden Seura	Teologinen Julkaisuseura
Suomen Antropologinen Seura	Tiedotusopillinen yhdistys TOY
Suomen Biologian Seura Vanamo	Tulevaisuuden Tutkimuksen Seura
Suomen Eksegeettinen Seura	Turun Historiallinen Yhdistys
Suomen elokuvatutkimuksen seura	Tutkijaliitto
	Työterveyslaitos

Työväen historian ja perinteen tutkimuksen seura
Tähtitieteellinen yhdistys Ursa
Uusfilologinen yhdistys
Valtiotieteellinen yhdistys

Osuuskunta Vastapaino
The Westermarck Society
Väestöliiton Väestöntutkimuslaitos
Yhdyskuntasuunnittelun seura

Liiton jäsenmaksu 2008 oli 50 euroa.

Liiton tilaisuuksista, apurahoista ja koulutuksesta tiedotettiin jäsenistölle yhdessä jäsenkirjeessä, sähköpostilistalla sekä liiton verkkosivuilla. Sivuilla ovat myös jäsenluettelo yhteystietoineen, liiton suosittelmien kustannussopimusten mallit ja mm. apurahahakemuslomakkeet sekä tulostettavassa että verkossa täytettävissä muodossa ja myös seminaarien aineistoja. Verkkosivujen osoite on www.tiedekustantajat.fi. Liitto ostaa verkkopalvelut Tieteellisten seurain valtuuskunnalta. Liiton yhteystiedot löytyvät myös kirja-alan kalenterista, Helsingin puhelinluettelosta ja Web-Infosta.

Vuosikokous

Liiton sääntömääräinen vuosikokous pidettiin 8.4.2008 Tieteiden talossa Helsingissä. Edustettuna oli 18 jäsenyhteisöä. Kokouksessa julkistettiin Suomen tiedekustantajien liiton helmikuussa 2008 haussa olleiden apurahojen saajat.

Hallitus ja toimihenkilöt

Hallituksesta olivat erovuorossa professori Markku Löytönen, toimitussihteeri, dos. Pertti Saloheimo ja tutkija Toni Suutari. Heistä Toni Suutari valittiin uudelleen ja uusina jäseninä hallitukseen tulivat professori Pauliina Raento (Suomen Maantieteellinen Seura) ja toimituspäällikkö Martti Teikari (Kustannus Oy Duodecim).

Hallitukseen kuuluivat valintojen jälkeen (toimikausi merkitty sulkuihin):

- tutkija Pertti Hakala, Suomen Sukututkimusseura (2006–2009)
- kustannustoimittaja Johanna Ilmakunnas, Suomalaisen Kirjallisuuden Seura (2007–2010)
- johtaja, dosentti Lars-Folke Landgrén, Historiska föreningen (2003–2006; 2006–2009)
- dosentti Tuija Laine, Suomen Kirkkohistoriallinen Seura (2003–2006; 2006–2009)
- HLT Päivi Mäntylä, Suomen Hammaslääkäriseura Apollonia (2004–2007; 2007–2010)
- professori Pauliina Raento (Suomen Maantieteellinen Seura 2008–2011)
- kustannuspäällikkö Outi Sisättö, Tampere University Press (2004–2007; 2007–2010)
- tutkija Toni Suutari, Kotikielen seura (2005–2008; 2008–2011)
- toimituspäällikkö Martti Teikari, Kustannus Oy Duodecim (2008–2011)

Hallituksen puheenjohtajana toimi Lars-Folke Landgrén ja varapuheenjohtajana Johanna Ilmakunnas. Hallituksen työvaliokunnan muodostivat puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, Toni Suutari ja sihteeri. Hallitus kokoontui vuoden aikana 4 kertaa. Lisäksi asioita käsiteltiin myös sähköpostitse.

Liiton sihteeri-rahastonhoitaja oli fil. maist. Eeva-Liisa Aalto. Tilintarkastajina toimivat KHT Folke Tegengren ja professori Aatos Lahtinen. Varatilintarkastajina olivat Ernst & Young Oy ja dosentti Mikko Ketola.

Apurahat

Liitto myönsi 2008 apurahoja yhteensä 60 020 euroa. Helmikuun haulla myönnettiin 14 apurahaa yhteensä 37 720 euroa. Syyskuun haussa apurahoja jaettiin 16 kappaletta yhteensä 23 200 euroa. Vuoden aikana apurahoja saattoi hakea edelleen myös vapaalla haulla. Vapaa haun apurahoja myönnettiin kaksi, yhteensä 6 000 euroa. Apurahat on tarkoitettu julkaisutoiminnan kehittämiseen ja niitä myönnettiin mm. laite- ja ohjelmistohankintoihin, koulutukseen ja internet-julkaisemiseen. Apurahoja jaettaessa etusijalla olivat ne hakijat, joiden Kopiosto-valtakirja oli liitolla.

Apurahan saivat: Dendrologian Seura, Diakonian tutkimuksen seura, Ethnos, Historiska föreningen, Informaatiotutkimuksen yhdistys, Ius gentium, Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, Lapland University Press, Sosiaalipoliittinen yhdistys, Suomalainen Lääkäriseura Duodecim, Suomen Antropologinen Seura, Suomen Antropologinen Seura, Suomen Biologian Seura Vanamo, Suomen eläin- ja kasvitieteen julkaisutoimikunta, Suomen Itämainen Seura, Suomen Kielen Seura, Suomen Sukututkimusseura, Suomen tieteen ja teknologiantutkimuksen seura, Suomen urheiluhistoriallinen seura, Tampere University Press,

Teologinen julkaisuseura, Tutkijaliitto, Valtiotieteellinen yhdistys, The Westermarck Society ja Yhdyskuntasuunnittelun seura.

Vuoden Tiedekirja -palkinto

Maaliskuussa 2008 jaettiin Vuoden 2007 tiedekirja -palkinto. Sen sai professori, kirjailija Merete Mazzarella teoksesta *Fredrika Charlotta född Tengström. En nationalskalds hustru* (Svenska litteratursällskapet i Finland). Kirja on ilmestynyt myös suomeksi nimellä *Fredrika Charlotta o.s. Tengström. Kansallisrunoilijan vaimo* (suom. Raija Viitanen, Kustannus Oy Tammi). Lisäksi jaettiin kaksi kunniamainintaa, dosentti Seppo Turusen teoksesta *Paviaaneja, punaviiniä ja puutarhanhoitoa. Esseitä ihmisen biologiasta* (Kustannus Oy Tammi) ja filosofian tohtori Anu Lahtinen teoksesta *Sopeutuvat, neuvottelevat, kapinalliset. Naiset toimijoina Flemingin sukupiirissä 1470–1620* (Suomalaisen Kirjallisuuden Seura).

Palkintoraatiin kuuluivat tällä kertaa professori Juhani Kakkuri, professori Markku Kuisma ja dosentti Maaria Linko. Raadin sihteerinä toimi tiedotuspäällikkö Ilari Hetemäki.

Palkinto, arvoltaan 10 000 euroa, rahoitetaan liiton saamista kopiointikorvauksista. Tarkoituksena on kiinnittää suuren yleisön huomiota siihen, että maassamme julkaistaan kiinnostavaa, korkeatasoista tieteellistä kirjallisuutta.

Koulutus

Järjestetyt koulutustilaisuudet:

- 5.3.2008 iltapäiväseminaari *Tiedettä lukijoille – tiedejulkaisujen markkinointi*
  - 17.4.2008 iltapäiväseminaari *Typografiaa tiedekustantajille*. Kouluttajana graafikko Markus Itkonen
  - 10.10.2008 seminaari *Open Access -julkaisemisen tekijänoikeudet* (useita yhteistyötahoja)
  - 11.12.2008 iltapäiväseminaari *Verkkojulkaisun visuaalinen suunnittelu*. Kouluttajana graafinen suunnittelija Tapio Kovero. Seminaari sisälsi myös tekijänoikeusosion (lakimies Mikko Raito)
  - opintomatka Prahnan kirjamesuille 24.–27.4.2008. Messujen lisäksi ohjelmassa oli vierailu Kaarlen yliopistossa ja kirjastokäyntejä
  - Turun ja Helsingin kirjamesuille hankittiin pääsylippuja jäsenistölle jaettavaksi ja maksettiin myös näyttelypaikkakunnan ulkopuolelta tulleiden matkakulut.
- Koulutukseen käytettiin vuoden aikana yhteensä hieman yli 13 000 euroa.

Osallistuminen projekteihin ja julkaisujen markkinointiin

Tiedekustantajien liitto tuki 2008 virtuaalinen kirjakauppa Granumin toimintaa 5 000 eurolla (<http://granum.uta.fi>). Vuonna 2008 mukana oli noin 180 kustantajaa ja nimikkeitä oli tarjolla yli 14 000. Granumissa oli mukana 42 liiton jäsentä, joiden osallistumismaksuja liitto maksoi yhteensä 2 520 euroa.

Liitolla on ollut edustaja Kopiosto ry:n perustamassa oikeudenhaltijoiden johtoryhmässä, joka on neuvotellut kotimaisten tieteellisten artikkeleiden käytön ehdoista ja aineistojen lisensoinnista sekä Elektra-palvelun että vanhemman aineiston digitointiin keskittyneen Peri+-projektin osalta. Johtoryhmässä on myös Suomen Tietokirjailijoiden, Suomen tiedetoimittajain liiton ja Tieteellisten seurain valtuuskunnan edustajat. Tiedekustantajien liittoa edusti prof. Erkki J. Hollo.

Vaikka liiton edunvalvonnan painopiste on painetuissa julkaisuissa, liitto seuraa aktiivisesti elektronista julkaisemista, erityisesti open access -julkaisemisen, tekijänoikeusperiaatteiden, lisenssisopimusten ja tekijänoikeuskorvausten tilitysten osalta. Liitto osallistui pohjoismaiseen open access -hankkeeseen (NOAP) tukemalla 5 000 eurolla osaprojektia, jossa selvitetään mm. tekijänoikeuskäytäntöjä elektronisessa julkaisemisessa ja elektronisten dokumenttien siirtämistä julkaisujärjestelmästä toiseen.

Talous

Liiton tulot kertyivät 2008 pääosin kopiointikorvauksista. Niitä saatiin yhteensä 123 606,05 euroa (edellisenä vuonna 117 010,21 euroa). Liiton saamat kopiointikorvaukset eivät jatkossa todennäköisesti tule juurikaan kasvamaan. Tähän vaikuttaa se, että liiton osuudet eräissä jakoryhmissä ovat pienentyneet ja toisaalta myös ulkomaisen aineiston suuri osuus kopiointissa ja sähköisen julkaisemisen lisääntyminen.

Jäsenmaksuista kertyi vuonna 2008 tuottoja 4 150 euroa. Tilikauden ylijäämä oli 9 813,57 euroa. Kopiointikorvausten ylijäämää on kirjattu siirtovelkana 17522,00 euroa vuodelta 2008 ja yhteensä siirtovelkoja sisältyy taseeseen 173 317 euroa.